

УДК 911.3:32 (477:439)(1-192.2)

Оксана СКЛЯРСЬКА

ЕТНОДЕМОГРАФІЧНІ ТА ЕТНОПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНСЬКО-УГОРСЬКОМУ ПРИКОРДОННІ НА ПОЧАТКУ ХХІ ст.

Розкриваються особливості сучасних демографічних процесів в адміністративних районах українсько-угорського прикордоння. Зазначаються головні наслідки впливу етнодемографічних і етносоціальних змін на політичні процеси в етноконтактній зоні. Зіставлено параметри демографічної ситуації по обидва боки кордону. Виявлено ключові особливості електоральної поведінки населення прикордоння в етнополітичному розрізі, проаналізовано мережу та діяльність громадських організацій етнополітичних спільнот. Зазначено, що головною ідеєю реалізації державної етнополітики в українсько-угорському прикордонні має бути ідея інтеграції населення прикордонної смуги в загальноукраїнське мовно-культурне та суспільно-політичне середовище.

Ключові слова: прикордоння, етнополітична меншина, етнополітичний процес, консолідація, демографічні зміни.

© О. СКЛЯРСЬКА, 2017

Етнополітичні процеси в прикордонних регіонах з етнічно неоднорідним населенням є складними і часто непередбачуваними за своїми наслідками, адже основним чинником просторової диференціації та функціонування усіх суспільних сфер життєдіяльності є етногеографічні відмінності. Зокрема, йдеться про райони українсько-угорського пограниччя, що характеризуються соціально-культурною, мовною бар'єрністю між етнополітичними меншинами та етнічно українським населенням, а також помітними труднощами міжетнічної консолідації та інтеграції цього етноконтактного ареалу у загальноукраїнське суспільно-політичне та національно-культурне середовище.

Зміни в політичному житті часто пов'язані з динамікою головних параметрів розселення, демографічного і соціального розвитку регіону, етнополітичного складу населення, тобто існує тісний зв'язок між етнополітичними та демосоціальними процесами. Тому в статті поставлено завдання виявити сучасні демографічні зміни в середовищі населення українсько-угорського пограниччя у взаємозв'язку з політичними процесами в цій етноконтактній зоні. При цьому, авторський політико-географічний погляд на проблематику дослідження передбачає вивчення регіональних етнополітичних процесів не лише за аналізом змін певних політичних параметрів, явищ та подій, а як цілісний безперервний геопросторовий процес функціонування політичної сфери, результатом якого на локальному, регіональному, загальнодержавному рівнях є політична інтеграція (чи дезінтеграція), національно-політична консолідація (чи поляризація).

Безпосередньо до кордону України із Угорщиною прилягає три адміністративних райони, а саме — Ужгородський, Берегівський та Виноградівський. За статистичними даними 2015 р. у прикордонні проживає 281,9 тис. осіб (Ужгородський — 70,5 тис. осіб, м. Ужгород — 115 тис. осіб, Берегівський — 51,5 тис. осіб, м. Берегове — 24 тис. осіб, Виноградівський — 121,0 тис. осіб) [8]. Порівняно з результатами останнього перепису населення в Україні 2001 р., людинність прикордоння зменшилась на 8,6 тис. осіб. Щодо етнополітичного складу, то у Виноградівському районі частка українців становить 71,4%, в Ужгородському — 58,4%, в м. Ужгороді — 77,8%, а в Берегівському районі — лише 18,8% [5, с. 5]. Загалом за міжпереписний період 1989—2001 рр. відбулося зростання частки україн-

ців. Чисельність угорської етнонаціональної меншини становить 96,8 тис. осіб або дві третини усієї угорської громади Закарпаття. Угорці абсолютно переважають в Берегівському районі (76,2%), а в Ужгородському та Виноградівському складають 33,4% та 26,2% відповідно. Перепис 2001 р. засвідчив тенденцію скорочення угорського населення в м. Берегово: якщо в 1989 р. угорці становили переважну більшість населення міста (50,8%), то в 2001 р. — відносну більшість (48,1%). Третью за кількістю етнонаціональною групою є роми (по 4,1% у Берегівському та Ужгородському районах, 0,8% населення Виноградівського р-ну). Численні громади у прикордонні мають також німці, росіяни, словаки.

Така строката етнічна палітра є спадком складних історико-географічних змін в регіоні, приналежності території до складу різних державних утворень, багатовікових змін етнічної межі. Верхнє Потисся в VI—VII ст. заселяли білі хорвати. До археологічних пам'яток цієї доби відносяться поселення в Береговому, Чопі, Ужгороді, селах Галоч, Холмок, Буча, Блатне Ремети [3, с. 320].

Починаючи з XI—XII ст. угорці поступово заселяють Притисянську низовину. В XII—XIV ст. виникає ряд мадярських сіл, таких як Велика Добронь, Великі Геївці, Паладь-Комарівці, Галоч, Сюрте та ін. В результаті адміністративних змін поселення на території сучасного Ужгородського району увійшли до комітату Унг. Впродовж XVI ст. кількість угорців в регіоні значно зросла. Крім цього, сюди переселялися німецькі ремісники, які опановували лісові промисли в Березькому та Марамароському комітатах [7, с. 2].

Етнонаціональні особливості населення Закарпаття у XVIII — поч. XIX ст. відтворити важко через відмінні дані угорської статистики та українських дослідників [7, с. 10]. Більш точну інформацію можна одержати за даними конфесійного складу населення, так як значна частина українців-русинів, піддаючись мадяризації, зберегли греко-католицьку віру. Про переважання етнічно українського елемента на Закарпатті в середині XIX ст. свідчать матеріали переписів населення. Так, на 1857 р. за результатами перепису, в Ужанському, Березькому, Угочанському та Марамароському комітатах проживало 330 тис. осіб, з них — 230 тис. назвали себе русинами-українцями. На 1900 р. в цих комітатах про-

живало більше 848 тис. осіб, 48,1% з яких назвали себе українцями-русинами, 18% — угорцями, 15% — євреями, 11% — румунами, 4,5% — словаками, 3% — німцями [4, с. 376].

Переписи населення у ХХ ст. засвідчували поступове зменшення угорської громади в межах Закарпаття. За переписом 1910 р. вони становили 30% населення нинішнього Закарпаття, а в 1930 році тільки 16% [7, с. 17—18], так як включення краю до складу Чехословаччини сприяло еміграції угорців на державну територію Угорщини. Надалі їх частка в населенні продовжувала повільно зменшуватися. Чи не найбільше гальмувався демографічний розвиток в прикордонних районах у радянську добу. Прикордонна зона стала тією «залізною завісою», яка опинилась на периферії не тільки територіально, але й відсталим регіоном у соціально-економічному відношенні.

На початку ХХІ ст. відносна частка українців в прикордонних районах зростає, тоді як угорців — надалі зменшується. Помітне зниження демографічної ваги характерне для росіян, німців, словаків та білорусів, і лише кількість ромів і румунів збільшується. Селами із переважанням етнічних угорців у Берегівщині є Батьово (Bátyú), Астей (Azstély), Бене (Bene), Берегдйда (Beregédéda), Берегуйфалу (Beregújfalu), Четфалва (Csetfalva), Галабор (Halábor), Гут (Guth), Горонглаб (Harangláb), Яноші (Jánosi), Косонь (Kaszony), Кідьош (Kigyós), Мала Бийгань (Kisbégány), Велика Бийгань (Nagybégány), Вари (Vári), Шом (Som), Запсонь (Zápszony) та ін. Угорськими селами є Ботар (Batár), Фертешолмаш (Fertősalmás), Форголань (Forgolány), Пийтерфолво (Péterfalva), Неветленфолу (Nevetlenfalu), Тисобикень (Tiszabökény) та інші у Виноградівському районі. Села із угорським населенням Ужгородського району — Тийглаш (Téglás), Тисагтелек (Tiszaágtelek), Сюрте (Szürte), Палло (Palló), Паладь-Комарівці (Palágy-Komoróc), Малі Селменці (Kisszelmec), Кетергійнь (Ketergény), Есень (Eszeny), Ботфалва (Botfalva) та інші.

Попри те, що Закарпаття упродовж багатьох років залишається регіоном з найкращими показниками демографічної ситуації, все ж для прикордонного ареалу характерні деякі інші тенденції. Скорочення кількості населення передусім спостерігається у Берегівському районі, причому це єдиний район За-

карпаття зі стабільно негативним природних рухом упродовж останніх років. Так, за статистичними даними 2015 року, коефіцієнт природнього скорочення в сільській місцевості району становив — 3,7%, а в м. Берегово — 2,8%. Близьким до нульового значення є показник природнього руху в Ужгородському районі (-0,7%), м. Ужгород (0,2 %), тоді як показник природнього приросту у Виноградівському районі (2,6 %) є значно вищим, ніж у середньому по області (1%) [8]. Щодо міграційного руху, то Берегівський район з найвищою часткою угорців також вирізняється гіршими показниками: так, у 2015 році офіційно показник міграційного скорочення склав -3,8% для сільських поселень та -7,1% для м. Берегово. Виноградівський район у 2015 р. відноситься до районів міграційного приросту, хоча ще у 2014 р. тут було зафіксовано міграційне скорочення населення. Позитивний показник міграційного сальдо характерний для Ужгородського району (зокрема 4,2% у 2015 р.) [8]. Головним центром зовнішньої еміграції населення залишається Угорщина (85% усіх вибулих за кордон) [8] і міграційний відтік характерний передусім для угорців, які зокрема, скористалися можливістю одержання паспорта громадянина Угорщини відповідно до спрощених процедур, введених угорською стороною у 2011 р.

На відміну від етнічно строкатих прикордонних районів Закарпаття, медье Саболч-Сатмар-Берег, що знаходиться по іншу сторону українсько-угорського кордону характеризується більш однорідною етнопонаціональною структурою, хоча саме в цьому регіоні проживає найбільше українців. Згідно з останнім переписом населення в Угорщині (2011 р.), визнають себе українцями 5633 особи, русинами — 3323 особи, що разом становить 8956 осіб проти 6168 осіб відповідно до перепису населення 2001 р. [12]. Найбільша громада українців проживає в околицях Ньїредьгази, а також в селі Нірпіліш у медье Саболч-Сатмар-Берег. За даними перепису 2011 р., до українців себе віднесли 2214 жителів прикордонного регіону. При цьому, порівняно з іншими регіонами, частка українців тут упродовж міжпереписного періоду 2001—2011 рр. зменшилась, попри активні міграційні потоки з України, оскільки українці активно мігрують здебільшого у західні більш розвинуті регіони Угорщини. Для території характерний відносно слабкий розвиток міст,

з яких найбільшим є Ньїредьгаза (117,8 тис. осіб), наявність так званих «сільських міст», у яких значна частина жителів зайнята в сільському господарстві. Щодо вікового складу населення прикордонного медье, то частка дітей тут становить 17,4%, що дещо більше, ніж в середньому по країні, а частка населення у віці понад 65 років — 14% [11].

Етнополітичні процеси у прикордонні значною мірою пов'язані з тенденціями його демосоціального розвитку. Так, помітною є залежність між результатами голосування та віковим складом виборців, громадсько-політичною участю та часткою міських жителів і т. д. У випадку етноконтактних зон, демографічний фактор набуває особливого значення для політичних змін, адже демографічна частка та особливості розселення спільнот визначають їхню роль у прийнятті політичних рішень, представництві в органах влади, впливають на інтеграцію спільноти в загальнодержавне середовище. Проживання у містах тієї чи іншої етнопонаціональної меншини сприяє її мовній асиміляції, однак саме в містах проходить процес модернізації, утворення громадсько-політичних центрів. Етнопонаціональні спільноти українсько-угорського прикордоння переважно компактно розселені в селах. Так, рівень урбанізації серед угорців становить лише 36%, що сприяє збереженню мовної, культурної ідентичності, і гальмує інтеграцію в український мовно-культурний та освітній контекст.

Про складність міжетнічних взаємин та тенденції етнічного трансформування населення свідчать особливості мовно-географічних процесів у середовищі етнопонаціональних меншин, які є індикатором та водночас каталізатором політико-географічних змін. На жаль, дані про етномовну ситуацію можемо отримати лише за результатами останнього перепису населення в Україні, який відбувся ще 2001 року. За міжпереписний період (1989—2001 рр.) частка населення Закарпатської області, яке вважає рідною українську мову, збільшилася на 2%, однак частка жителів, які назвали рідною мову найбільших національних меншин — угорську, румунську, теж помітно зросла. Для угорців характерний найвищий рівень етномовної відповідності: 97,1% вважає рідною мову своєї національності [5, с. 10]. Лише 48% угорців зазначили про вільне володіння українською мовою, що має негативне

політико-географічне значення, адже не сприяє повній поінформованості населення українськими ЗМІ, освіти в українських навчальних закладах, а відтак подальшому включенні їх у загальноукраїнське культурне середовище. Окрім угорців, угорську мову вважають рідною майже усі роми Берегівського та 80% ромів Ужгородського районів, і лише у Виноградівському ця етнічна група переважно називала рідною українську мову (51,4%). Рівень етномовної відповідності українців прикордонного ареалу залишається високим і становить понад 95%. Серед словаків та німців простежується мовна асиміляція в українське середовище: 41,6% словацького та 40% німецького населення прикордоння визнали рідною українську мову. Водночас переважно у російськомовне середовище асимілюються білоруси (43,3%), євреї (46%) [5, с. 8—12].

Мовно-географічні відмінності серед населення прикордоння підсилює і релігійний чинник. В Закарпатській області діє понад 340 релігійних громад, утворених етнонаціональними меншинами [9]. Найбільшу кількість з них (117 громад) становлять громади Закарпатської реформатської церкви (ЗРЦ), що об'єднує віруючих угорської етнічної приналежності і кількість цих громад зростає (у 2008 р. їх налічувалось 113) [2, с. 10]. Це найбільш чисельна за кількістю віруючих та громад церква у Берегівському районі і третя за впливовістю в Ужгородському та Виноградівському районах. ЗРЦ тісно пов'язана з Угорською реформатською церквою та посилює свою присутність у регіоні шляхом залучення представників інших національностей (крім угорської, проводяться богослужіння російською та українською мовами). Угорці також є серед вірян Римо-католицької церкви (РКЦ) та Греко-католицької церкви (ГКЦ), а також УПЦ МП. Словаки і німці задовольняють свої духовні потреби у громадах РКЦ, меншою мірою — ГКЦ. Росіяни регіону в абсолютній більшості сповідують православ'я [10]. Негативне геополітичне значення має незначний вплив конфесій з чітко вираженими проукраїнськими орієнтаціями і українською мовою богослужіння — УПЦ КП та УАПЦ. Водночас ГКЦ (Мукачівська єпархія) не включена під юрисдикцію Верховного Архієпископа та Синоду Єпископів УГКЦ.

Про характер розвитку етнополітичних процесів у прикордонні свідчить громадсько-політична актив-

ність етнонаціональних спільнот, а також етногеографічна диференціація електоральної поведінки. За нашим аналізом електоральних процесів в Закарпатті в контексті виборів 2002—2010 рр. [6, с. 150—153] та результатів голосування на президентських і парламентських виборах 2014 року виявляються такі тенденції:

1) особливістю районів компактного розселення угорців є значний вплив адмінресурсу та висока мінливість політичних симпатій виборців. Часта зміна електоральної підтримки пов'язана зі зміною політичних позицій угорської регіональної еліти. Крім цього, в середовищі угорців існує негативне сприйняття реформ в культурно-освітній сфері, ініційованих національно-демократичними силами упродовж 2007—2010 рр., відтак вони були прихильні до тих партій і лідерів, які виступали за офіційну двомовність чи збереження статусу регіональних мов. Водночас німці відповідають загальнообласному типу електоральної поведінки українців, для словаків характерна значна розпорошеність політичних симпатій, однак у сукупності — здебільшого прихильність до правоцентричних національно-демократичних сил;

2) зменшення електоральної активності населення відбувається в напрямку зростання відстані від обласного центру та просторового звуження етнічно українського ареалу, відтак етнонаціональні меншини прикордоння є менш активними у виявленні електоральної позиції на виборах у порівнянні з українцями;

3) спостерігається зростання локального впливу політичних структур, що ідентифікують себе з етнонаціональними меншинами чи окремими районами. Так, в Україні діє 2 партії, які ідентифікуються з угорською етнонаціональною спільнотою — Демократична партія угорців України та «КМКС» Партія угорців України, які широко представлені в місцевих органах влади.

Угорці прикордонних районів мають розгалужену мережу громадських об'єднань. Кількісно менші етнонаціональні групи — росіяни, словаки, румуни, німці виділяються пропорційно нижчою громадською активністю. У прикордонні працює 12 (із 13 зареєстрованих в області) угорських національно-культурних товариств обласного та всеукраїнського значення, 4 з них — у Берегово, 1 — в с. Яноші,

решту — в м. Ужгород [9]. Угорські громадські організації в регіоні є найбільш впливовими та найдавніше утвореними, серед них — Товариство угорської культури Закарпаття, Товариство угорської інтелігенції Закарпаття, Демократична спілка угорців України. Також в обласному центрі працює 3 товариства російської, 5 — словацької, 17 — ромської, 2 — єврейської, по 1 — польської, румунської, білоруської, вірменської, чеської спільноти, а також 6 (із 9, які працюють в області) організацій русинів. Отож, високою є громадсько-політична організованість ромів Закарпаття, що є своєрідним компенсуванням їх низької політичної, соціально-економічної участі. Зрештою, більшість центрів впливових ромських товариств розміщені в Ужгороді, що загалом не відповідає розселенню меншини та свідчить про провідну консолідаційну роль серед населення самоорганізованої верстви ромів з помітно високим соціальним статусом та рівнем освіти, інтегрованих у регіональне суспільно-політичне життя.

Офіційні позиції більшості громадських організацій національних меншин на сучасному етапі є лояльними стосовно ідеї національно-політичної консолідації та територіально-політичної цілісності держави. Ще на початку 2000-х рр. Товариством угорської культури Закарпаття піднімалось питання утворення Притисянського району шляхом об'єднання усіх угорських поселень прикордонної смуги. Причини відхилення подібних проектів українською владою цілком зрозумілі й аргументовані — утворення єдиного адміністративного району є, по суті, прикладом реалізації етнонаціонального принципу в адміністративно-територіальному поділі держави, що створює прецедент для інших компактно розселених у межах території України етнонаціональних меншин. Крім того, існування подібного територіального утворення є сприятливим підґрунтям для утвердження сконцентрованого зовнішньополітичного впливу, інтенсивної поляризації та можливих сепаратистських вимог. Подібні ідеї адміністративно-територіальних змін дещо актуалізувались в контексті суспільно-політичної ситуації та військових дій на сході України у 2014—2015 рр., однак все ж такі провокативні заклики не здобувають значної підтримки серед населення прикордоння, тому офіційна діяльність товариств національних спільнот на сьогодні спрямована здебільшого в культурно-освітнє русло.

Однак, залишаються окремі суперечливі моменти, пов'язані передусім з діяльністю русинських громадських організацій. Зокрема, у червні 2008 р. сепаратистські заяви набули формальності у офіційній Декларації «Сойму Підкарпатських русинів», де було наголошено, що: «немає юридично значимих підстав для включення Підкарпатської Русі в склад державної території України» [9], за що окремих лідерів русинського руху було притягнуто до кримінальної відповідальності за посягання на територіальну цілісність України. До слова, в переліку лідерів — священнослужитель УПЦ МП протоієрей Дмитрій Сидор, відтак діяльність русинів часто пов'язують з підтримкою Росії. Згідно з переписом 2001 р., до русинів себе віднесли понад 10 тис. жителів Закарпаття, переважно розселених в Мукачево, Ужгороді та Свалявському районі. Тому об'єктивних підстав для деструктивних рухів немає [1, с. 254]. Попри те, наявність подвійної ідентичності у середовищі самих закарпатських українців є сприятливим внутрішньополітичним підґрунтям для дестабілізації ситуації з боку зацікавлених зовнішньополітичних кіл. Так, вимоги русинських організацій щодо територіальної автономії краю неодноразово підтримувались угорськими національно-культурними товариствами та політичними партіями. Діяльність радикальних організацій русинів потребують ефективного моніторингу на загальнодержавному рівні. При цьому, спростувати псевдотеорії про етнічну окремішність українців Закарпаття може популяризаційна робота серед населення в освітній, культурно-інформаційній сферах.

Попри забезпечення різноманітних запитів угорської та інших етнонаціональних меншин прикордоння у культурно-освітній сфері [6, с. 95—97; 9], все ж соціально-економічні умови життєдіяльності у прикордонних районах значно відстають від умов проживання в західних сусідніх державах, що й стимулює міграцію та стримує міжетнічну консолідацію. Фінансування діяльності більшості закладів освіти і дозвілля для українських угорців здійснюється Угорщиною. Відтак, вирішення можливих негативних тенденцій в етнополітичному розвитку прикордоння залежить від ефективної державної етнополітики, а також регіональної політики — впровадження ефективних заходів на за-

гальнодержавному та регіональному рівнях у всіх сферах: соціальній, економічній, культурній, правовій, сфері міждержавних відносин. Державне управління має спрямовуватись передусім на досягнення такого рівня розвитку всіх сфер життєдіяльності та збалансування їхнього функціонування, коли інтеграція етнонаціональних меншин у загальноукраїнське мовно-культурне і суспільно-політичне середовище стане бажанням спільноти та об'єктивною тенденцією функціонування етнонаціональної сфери держави.

1. Дністрянський М.С. Етнополітична географія України: проблеми теорії, методології, практики / М.С. Дністрянський. — Львів, 2006. — 490 с.
2. Інформаційний бюлетень Відділу у справах національностей та міграцій Закарпатської обласної державної адміністрації / під ред. Ю.Б. Євчак. — Ужгород : Ліра, 2008. — 75 с.
3. Котигорошко В. Верхнє Потисся в давнину / В. Котигорошко. — Ужгород, 2008. — 430 с.
4. Нариси з історії Закарпаття: від найдавніших часів до 1918 року / Гранчак І.М. — Ужгород, 1993. — Т. 1. — 432 с.
5. Національний склад населення Закарпатської області та його мовні ознаки. — Ужгород, 2003. — 86 с.
6. Склярська О. Політико-географічні процеси в Закарпатській і Чернівецькій областях / О. Склярська. — Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. — 228 с.
7. Тиводар М. Етнодемографічні процеси на Закарпатті (I — початок III тисячоліття) / М. Тиводар // Народна творчість та етнографія. — Вип. 1. — 2010. — С. 4—31.
8. Головне управління статистики в Закарпатській області [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.uz.ukrstat.gov.ua/statinfo/dem/index2015.html>.
9. Меморандум Першого Європейського Конгреса Русинів [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.rusin.forum> 24.ru.
10. Центр культур національних меншин Закарпаття [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://centerkultur.xtreemhost.com/archives/category/tovarustva>.
11. Угорське центральне статистичне бюро [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.ksh.hu/nep-szamlalas/detailed_tables.

12. Українська громада в Угорщині / Посольство України в Угорщині [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://hungary.mfa.gov.ua/ua/ukraine-hu/ukrainians-in-hu>.

Oksana Skliarska

ETHNO-DEMOGRAPHIC AND ETHNO-POLITICAL PROCESSES IN THE UKRAINIAN-HUNGARIAN BORDER AT THE BEGINNING OF 21 CENTURY

The article reveals to the features of the modern demographic processes in the administrative districts Ukrainian-Hungarian border. The main consequences of ethnic and demographic effects of ethno-social changes and political processes in ethnic contact zone were indicated. Demographic parameters on both sides of the border were compared in article. Key features of electoral behaviour of the population in ethnonational aspect were revealed, the network of civil organizations of ethnic communities and it's activity were analyzed. It was revealed, that the main idea of implementing the state ethnopolicy in the Ukrainian-Hungarian border must be the idea of integrating border zone population in the all language-cultural and socio-political environment.

Keywords: border, ethnic minority, ethno-political process, consolidation, demographic changes.

Oksana Sklyarska

ЭТНОДЕМОГРАФИЧЕСКИЕ И ЭТНОПОЛИТИЧЕСКИЕ ПРОЦЕССЫ В УКРАИНО-ВЕНГЕРСКОМ ПОГРАНИЧЬЕ В НАЧАЛЕ XXI в.

Раскрываются особенности современных демографических процессов в административных районах украинско-венгерского пограничья. Указываются главные последствия воздействия этнодемографических и этносоциальных изменений на политические процессы в этноконтактной зоне. Сопоставлены параметры демографической ситуации по обе стороны границы. Выявлены ключевые особенности электорального поведения населения приграничья в этнонациональном разрезе, проанализированы сеть и деятельность общественных организаций этнонациональных сообществ. Отмечено, что главной идеей реализации государственной этнополитики в украинско-венгерском приграничье должна быть идея интеграции населения в общеукраинскую культурную и общественно-политическую среду.

Ключевые слова: приграничья, этнонациональное меньшинство, этнополитический процесс, консолидация, демографические изменения.